श्रीमद् भागवत का यह सार
भगवद् भक्ति ही आधार

श्रीमद्भागवत रसिक कुटुंब

कुंती स्तुति

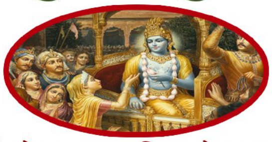

कुंती स्तुति में है प्रचुर भक्ति, वैराग्य और ज्ञान ।
परम नियंता से मांग रही,दुख देने का वरदान ।।

नारायणं(न्) नमस्कृत्य, नरं(ञ्) चैव नरोत्तमम्।
देवीं(म्) सरस्वतीं(म्) व्यासं(न्), ततो जयमुदीरयेत्॥
नामसङ्कीर्तनं(म्) यस्य, सर्वपापप्रणाशनम्।
प्रणामो दुःखशमनस्, तं(न्) नमामि हरिं(म्) परम्॥

श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

प्रथमः स्कन्धः

॥ अथाष्टमोऽध्यायः ॥

सूत उवाच

अथ ते सम्परेतानां(म्), स्वानामुदकमिच्छताम् ।
दातुं(म्) सकृष्णा गङ्गायां(म्),पुरस्कृत्य ययुः(स्) स्त्रियः ॥ 1॥

स्वाना+मुदक+मिच्+छताम्

ते निनीयोदकं(म्) सर्वे, विलप्य च भृशं(म्) पुनः ।
आप्लुता हरिपादाब्ज- रजः(फ्)पूतसरिज्जले ॥ 2॥

निनी+ योदकं(म्), रजः(फ्)+ पूत+ सरिज् +जले

तत्रासीनं(ङ्) कुरुपतिं(न्), धृतराष्ट्रं(म्) सहानुजम् ।
गान्धारीं(म्) पुत्रशोकार्तां(म्), पृथां(ङ्) कृष्णां(ञ्)च माधवः ॥ 3॥

पुत्रशो+ कार्तां(म्)

सान्त्वयामास मुनिभिर्-हतबन्धूञ्छुचार्पितान् ।
भूतेषु कालस्य गतिं(न्), दर्शयन्नप्रतिक्रियाम् ॥ 4॥

सान्+ त्वया+ मास, हत+ बन्धूञ् + छुचार्+ पितान्,
दर्शयन् + नप्रति +क्रियाम्

साधयित्वाजातशत्रोः(स्),स्वं(म्) राज्यं(ङ्)कितवैर्हृतम् ।
घातयित्वासतो राज्ञः(ख्), कचस्पर्शक्षतायुषः ॥ 5॥

कितवैर्+ हृतम् , कचस्पर्श+ क्षतायुषः

याजयित्वाश्वमेधैस्तं(न्), त्रिभिरुत्तमकल्पकैः ।
तद्यशः(फ्) पावनं(न्) दिक्षु, शतमन्योरिवातनोत् ॥ 6॥

याजयित्वाश् + वमे+ धैस्तं(न्),
त्रिभिरुत्+ तमकल्पकैः, शत+मन्यो+रिवा+ तनोत्

आमन्त्र्य पाण्डुपुत्रां(व्)श्च, शैनेयोद्धवसं(य्)युतः ।
द्वैपायनादिभिर्विप्रैः,पूजितैः(फ्) प्रतिपूजितः ॥ 7॥

शैनेयोद्+ धव+ सं(य्)युतः, द्वैपायना+ दिभिर्+ विप्रैः

गन्तुं(ङ्) कृतमतिर्ब्रह्मन् , द्वारकां(म्) रथमास्थितः ।
उपलेभेऽभिधावन्ती- मुत्तरां(म्) भयविह्वलाम् ॥ 8॥

कृत+ मतिर्+ ब्रह्मन्, उपलेभेऽ+ भिधा+ वन्ती
मुत्+ तरां(म्), भय+ विह् + वलाम्

उत्तरोवाच

पाहि पाहि महायोगिन्- देवदेव जगत्पते ।
नान्यं(न्) त्वदभयं(म्) पश्ये ,यत्र मृत्युः(फ्) परस्परम् ॥ 9॥

त्वद+ भयं(म्)

अभिद्रवति मामीश, शरस्तप्तायसो विभो ।
कामं(न्) दहतु मां(न्) नाथ, मा मे गर्भो निपात्यताम् ॥ 10॥

शरस्+ तप्ता+ यसो, निपात् + यताम्

सूत उवाच

उपधार्य वचस्तस्या, भगवान् भक्तवत्सलः ।

अपाण्डवमिदं(ङ्) कर्तुं(न्), द्रौणेरस्त्रमबुध्यत ॥ 11॥

अपाण्डव+ मिदं(ङ्), द्रौणे+ रस्त्र+ मबुध्यत

तर्ह्येवाथ मुनिश्रेष्ठ, पाण्डवाः(फ्) पञ्च सायकान् ।

आत्मनोऽभिमुखान्दीप्ता- नालक्ष्यास्त्राण्युपाददुः ॥ 12॥

आत्मनोऽभि+ मुखान् + दीप्ता,

नालक्ष्यास् +त्राण्यु + पाददुः

व्यसनं(म्) वीक्ष्य तत्तेषा- मनन्यविषयात्मनाम् ।

सुदर्शनेन स्वास्त्रेण, स्वानां(म्) रक्षां(म्) व्यधाद्विभुः ॥ 13॥

मनन्य+ विषयात् + मनाम्, व्यधाद् + विभुः

अन्तः(स्)स्थः(स्) सर्वभूताना- मात्मा योगेश्वरो हरिः ।

स्वमाययाऽऽवृणोद्गर्भं(म्), वैराट्याः(ख्) कुरुतन्तवे ॥ 14॥

स्वमाययाऽऽ+ वृणोद्+ गर्भं(म्)

यद्यप्यस्त्रं(म्) ब्रह्मशिरस्- त्वमोघं(ञ्) चाप्रतिक्रियम् ।

वैष्णवं(न्) तेज आसाद्य, समशाम्यद् भृगूद्वह ॥ 15॥

यद्यप्+ यस्त्रं(म्), भृगूद् + वह

मा मं(व्)स्था ह्येतदाश्चर्यं(म्),सर्वाश्चर्यमयेऽच्युते ।

य इदं(म्) मायया देव्या, सृजत्यवति हन्त्यजः ॥ 16॥

सर्वाश्चर्य+ मयेऽच्युते, हन्+ त्यजः

ब्रह्मतेजोविनिर्मुक्तै- रात्मजैः(स्) सह कृष्णया ।

प्रयाणाभिमुखं(ङ्) कृष्ण- मिदमाह पृथा सती ॥ 17॥

ब्रह्म+ तेजो+ विनिर्+ मुक्तै

प्रयाणा+ भिमुखं(ङ्)

कुन्त्युवाच

नमस्ये पुरुषं(न्) त्वाऽऽद्य- मीश्वरं(म्) प्रकृतेः(फ्) परम् ।
अलक्ष्यं(म्) सर्वभूताना- मन्तर्बहिरवस्थितम् ॥ 18॥

मन्तर् + बहि+ रवस्थितम्

मायाजवनिकाच्छन्न- मज्ञाधोक्षजमव्ययम् ।
न लक्ष्यसे मूढदृशा, नटो नाट्यधरो यथा ॥ 19॥

माया + जवनिकाच् + छन्न,

मज्ञा+ धोक्षज+ मव्ययम्

तथा परमहं(व्)सानां(म्), मुनीनाममलात्मनाम् ।
भक्तियोगविधानार्थं(ङ्),कथं(म्) पश्येम हि स्त्रियः ॥ 20॥

मुनीना + ममलात् + मनाम्,

भक्ति+ योग+ विधा+ नार्थं(ङ्)

कृष्णाय वासुदेवाय, देवकीनन्दनाय च ।
नन्दगोपकुमाराय, गोविन्दाय नमो नमः ॥ 21॥

नन्दगोप+ कुमाराय

नमः(फ्) पङ्कजनाभाय, नमः(फ्) पङ्कजमालिने ।
नमः(फ्) पङ्कजनेत्राय, नमस्ते पङ्कजाङ्घ्रये ॥ 22॥

पङ्कजाङ्+ घ्रये

यथा हृषीकेश खलेन देवकी,
कं(व्)सेन रुद्धातिचिरं(म्) शुचार्पिता ।
विमोचिताहं(ञ्) च सहात्मजा विभो,
त्वयैव नाथेन मुहुर्विपद्गणात् ॥ 23॥

रुद्धा+ तिचिरं(म्),

मुहुर् +विपद् +गणात्

विषान्महाग्नेः(फ्) पुरुषाददर्शना-

दसत्सभाया वनवासकृच्छ्रतः ।

मृधे मृधेऽनेकमहारथास्त्रतो,

द्रौण्यस्त्रतश्चास्म हरेऽभिरक्षिताः ॥ 24॥

विषान् + महाग्नेः(फ्), वनवास+ कृच्+ छ्रतः,

मृधेऽनेक+ महा+रथास् + त्रतो, द्रौण्यस्+त्रतश्+ चास्म

विपदः(स्) सन्तु नः(श्) शश्वत्- तत्र तत्र जगद्गुरो ।

भवतो दर्शनं(म्) यत्स्या- दपुनर्भवदर्शनम् ॥ 25॥

दपुनर् + भवदर्शनम्

जन्मैश्वर्यश्रुतश्रीभि- रेधमानमदः(फ्) पुमान् ।

नैवार्हत्यभिधातुं(म्) वै, त्वामकिञ्चनगोचरम् ॥ 26॥

जन्मैश् + वर्य+श्रुत+श्रीभि, नैवार् + हत्यभि+ धातुं(म्), त्वा+मकिञ्च+नगोचरम्

नमोऽकिञ्चनवित्ताय, निवृत्तगुणवृत्तये ।

आत्मारामाय शान्ताय, कैवल्यपतये नमः ॥ 27॥

नमोऽ+ किञ्चन+ वित् + ताय, निवृत्+ तगुण+वृत्+ तये

मन्ये त्वां(ङ्) कालमीशान- मनादिनिधनं(म्) विभुम् ।

समं(ञ्) चरन्तं(म्) सर्वत्र, भूतानां(म्) यन्मिथः(ख्) कलिः ॥ 28॥

मना+ दिनिधनं(म्)

न वेद कश्चिद्भगवं(व्)श्चिकीर्षितं(न्),

तवेहमानस्य नृणां(म्) विडम्बनम् ।

न यस्य कश्चिद्दयितोऽस्ति कर्हिचिद् ,

द्वेष्यश्च यस्मिन् विषमा मतिर्नृणाम् ॥ 29॥

कश्चिद्+ भगवं(व्)श्+ चिकीर्षितं(न्)

कश्चिद्+ दयितोस्ति, कर्+ हिचिद्

जन्म कर्म च विश्वात्मन्-नजस्याकर्तुरात्मनः ।
तिर्यङ्नृषिषु यादः(स्)सु, तदत्यन्तविडम्बनम् ॥ 30॥

तिर्यङ्नृ+षिषु ,

तदत् +यन्त + विडम् +बनम्

गोप्याददे त्वयि कृतागसि दाम तावद्,
या ते दशाश्रुकलिलाञ्जनसम्भ्रमाक्षम् ।
वक्त्रं(न्) निनीय भयभावनया स्थितस्य,
सा मां(म्) विमोहयति भीरपि यद्बिभेति ॥ 31॥

दशा+ श्रुकलि+ लाञ्जन+ सम्भ्र+ माक्षम्,

यद्+ बिभेति

केचिदाहुरजं(ञ्) जातं(म्), पुण्यश्लोकस्य कीर्तये ।
यदोः(फ्) प्रियस्यान्ववाये, मलयस्येव चन्दनम् ॥ 32॥

पुण्यश्+ लोकस्य,

प्रियस् + यान् + ववाये

अपरे वसुदेवस्य, देवक्यां(म्) याचितोऽभ्यगात् ।
अजस्त्वमस्य क्षेमाय, वधाय च सुरद्विषाम् ॥ 33॥

अजस् + त्वमस्य,

सुरद्+ विषाम्

भारावतारणायान्ये, भुवो नाव इवोदधौ ।
सीदन्त्या भूरिभारेण, जातो ह्यात्मभुवार्थितः ॥ 34॥

ह्यात्म+ भुवार्+ थितः

भवेऽस्मिन् क्लिश्यमानाना- मविद्याकामकर्मभिः ।
श्रवणस्मरणार्हाणि, करिष्यन्निति केचन ॥ 35॥

क्लिश्य+मानाना,

श्रवणस् + मरणार् + हाणि, करिष्यन् + निति

श्रृण्वन्ति गायन्ति गृणन्त्यभीक्ष्णशः(स्),
स्मरन्ति नन्दन्ति तवेहितं(ञ्) जनाः ।
त एव पश्यन्त्यचिरेण तावकं(म्),
भवप्रवाहोपरमं(म्) पदाम्बुजम् ॥ 36॥

गृणन्त्य+ भीक्ष्णशः,
पश्यन्त्य+ चिरेण, भव+ प्रवाहो+ परमं(म्)

अप्यद्य नस्त्वं(म्) स्वकृतेहित प्रभो,
जिहाससि स्वित्सुहृदोऽनुजीविनः ।
येषां(न्) न चान्यद्भवतः(फ्) पदाम्बुजात्,
परायणं(म्) राजसु योजितां(व्)हसाम् ॥ 37॥

स्वित्+ सुहृदोऽ+ नुजीविनः,
चान्यद्+ भवतः(फ्)

के वयं(न्) नामरूपाभ्यां(म्),यदुभिः(स्) सह पाण्डवाः ।
भवतोऽदर्शनं(म्) यर्हि, हृषीकाणामिवेशितुः ॥ 38॥

हृषी+ काणा+ मिवेशितुः

नेयं(म्) शोभिष्यते तत्र, यथेदानीं(ङ्) गदाधर ।
त्वत्पदैरङ्किता भाति, स्वलक्षणविलक्षितैः ॥ 39॥

त्वत् + पदै+रङ्किता, स्व+लक्षण+ विलक्षितैः

इमे जनपदाः(स्) स्वृद्धाः(स्),सुपक्वौषधिवीरुधः ।
वनाद्रिनद्युदन्वन्तो, ह्येधन्ते तव वीक्षितैः ॥ 40॥

सुपक्व +वौषधि + वीरुधः, वनाद्रि+ नद्यदन् + वन्तो

अथ विश्वेश विश्वात्मन्, विश्वमूर्ते स्वकेषु मे ।
स्नेहपाशमिमं(ञ्) छिन्धि, दृढं(म्) पाण्डुषु वृष्णिषु ॥ 41॥

स्नेह+पाश+मिमं(ञ्)+छिन्धि

त्वयि मेऽनन्यविषया, मतिर्मधुपतेऽसकृत् ।
रतिमुद्वहतादद्धा, गङ्गेवौघमुदन्वति ॥ 42॥

मतिर् +मधुपतेऽ+ सकृत् ,
रति + मुद् + वहता+दद्धा ,गङ्गे+वौघ + मुदन्वति

श्रीकृष्ण कृष्णसख वृष्ण्यृषभावनिध्रुग्-
राजन्यवं(व्)शदहनानपवर्गवीर्य ।
गोविन्द गोद्विजसुरार्तिहरावतार,
योगेश्वराखिलगुरो भगवन्नमस्ते ॥ 43॥

वृष्ण्यृषभा+ वनिध्रुग् ,
राजन्+ यवं(व्)श+ दहना+ नपवर्ग+वीर्य,
गोद्विज+ सुरार्+ तिहरा+ वतार, योगेश्वरा+ खिलगुरो

सूत उवाच

पृथयेत्थं(ङ्) कलपदैः(फ्), परिणूताखिलोदयः ।
मन्दं(ञ्) जहास वैकुण्ठो, मोहयन्निव मायया ॥ 44॥

परिणूता+ खिलोदयः, मोहयन् + निव

तां(म्) बाढमित्युपामन्त्र्य, प्रविश्य गजसाह्वयम् ।
स्त्रियश्च स्वपुरं यास्यन्, प्रेम्णा राज्ञा निवारितः ॥ 45॥

बाढमित्+ युपा+ मन्त्र्य, गजसाह् + वयम्

व्यासाद्यैरीश्वरेहाज्ञैः(ख्), कृष्णेनाद्भुतकर्मणा ।
प्रबोधितोऽपीतिहासैर्-नाबुध्यत शुचार्पितः ॥ 46॥

व्यासा+ द्यैरीश्+ वरेहाज्ञैः(ख्),
कृष्णेनाद्+ भुतकर्मणा, प्रबोधितोऽ+पीति+हासैर्

आह राजा धर्मसुतश्- चिन्तयन् सुहृदां(म्) वधम् ।
प्राकृतेनात्मना विप्राः(स्), स्नेहमोहवशं(ङ्) गतः ॥ 47॥

प्राकृते+ नात्मना, स्नेह+ मोह+ वशं(ङ्)

अहो मे पश्यताज्ञानं(न्),हृदि रूढं(न्) दुरात्मनः ।
पारक्यस्यैव देहस्य, बह्व्यो मेऽक्षौहिणीर्हताः ॥ 48॥

पारक् + यस्यैव,
मेऽक्षौ+ हिणीर् + हताः

बालद्विजसुहृन्मित्र-पितृभ्रातृगुरुद्रुहः ।
न मे स्यान्निरयान्मोक्षो, ह्यपि वर्षायुतायुतैः ॥ 49॥

बालद्विज+ सुहृन्मित्र,
पितृ+ भ्रातृ+ गुरुद्रुहः, स्यान्+ निरयान्+ मोक्षो

नैनो राज्ञः(फ्) प्रजाभर्तुर् - धर्मयुद्धे वधो द्विषाम् ।
इति मे न तु बोधाय, कल्पते शासनं(म्)वचः ॥ 50॥

प्रजा+ भर्तुर्

स्त्रीणां(म्) मद्धतबन्धूनां(ङ्),द्रोहो योऽसाविहोत्थितः ।
कर्मभिर्गृहमेधीयैर्- नाहं(ङ्) कल्पो व्यपोहितुम् ॥ 51॥

मद्+ धत+ बन्धूनां(ङ्),
योऽसावि+ होत्थितः, कर्मभिर् + गृह+ मेधीयैर्

यथा पङ्केन पङ्काम्भः(स्),सुरया वा सुराकृतम् ।
भूतहत्यां(न्) तथैवैकां(न्), न यज्ञैर्मार्ष्टुमर्हति ॥ 52॥

यज्ञैर् + मार्ष्टु+ मर्हति

इति श्रीमद्भागवते महापुराणे पारमहं(व्)स्यां(म्) सं(व्)हितायां(म्)
प्रथमस्कन्धे कुन्तीस्तुतिर्युधिष्ठिरानुतापो नामाष्टमोऽध्यायः ॥

ॐ पूर्णमदः(फ्) पूर्णमिदं(म्)पूर्णात्पूर्णमुदच्यते
पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते।।
ॐ शान्तिः(श्)शान्तिः(श्)शान्तिः।।